

Hortensia Papadat-Bengescu concert din muzica de Bach

"Proza Hortensiei Papadat-Bengescu propune contemplatiei o lume de deasupra societatii romanesti, o lume retransa de descendentii din tata in fiu de mari mosieri, printii ai mitului si chiar printii de sange, mai mult o societate decat o lume si poate mai mult un clan (dar clan nobil, daca se poate spune asa) decat o societate. "

VLADIMIR STREINU

La peste trei secole si jumătate de la atestarea primului document scris in limba romana, iata ca in literatura noastra apare o scriitoare de prima talie, concurand in cadrul culturii interbelice cu autori de prestigiu ca: Liviu Rebreanu, George Calinescu, Camil Petrescu, Mihail Srdoveanu, Cezar Petrescu si altii. Este vorba de Hortensia Papadat-Bengescu, fiica unui ofiter si a unei profesoare, sotie de magistrat si doamna din inalta societate, autoarea volumelor: Ape adanci, Femei in fata oglinzii, Romanta provinciala, Desen uri tragice si altele.

Faptul pare cu atat mai deosebit cu cat noi stim ca literatura romana dintre cele doua razboaie mondiale a cunoscut etapa infloririi sale maxime, iesind cu succes dintre granitele unei culturi autohtone si integrandu-se in marea literatura europeana si mondiala.

Romanele sale poarta amprenta feminitatii autoarei, dar prin aceasta afirmatie nu sustinem ca ele ar fi mai putin cuprinzatoare, ci, dimpotriva, devin reprezentative pentru literatura noastra citadina. Exemplul cel mai concludent in aceasta directie il constituie Concert din muzica de Bach, al doilea roman din Ciclul Hallipilor, care mai cuprindea: Fecioare despletite, Drum ascuns, Radacini.

Elaborat in anul 1925 si tiparit in 1927, el reprezinta volumul de varf al Hortensiei Papadat-Bengescu, opera in care critica literara a cautat intotdeauna complexitatea si personalitatea creatoare a autoarei.

Dupa cum afirma Garabet Ibraileanu, in aceasta carte Hortensia Papadat-Bengescu "se imprumuta cu totul opere sale", iar corespondenta cu prestigiosul critic de la Viata romaneasca si cu Eugen Lovinescu, mentorul cenaclului literar Zburatorul, sub influenta caruia se formeaza autoarea, a avut un rol covarsitor asupra evolutiei sale artistice si literare.

Cele trei carti ale Ciclului Hallipa sunt edificatoare in aceasta directie, fiecare dintre ele avand in centru cate un cuplu reprezentativ, pentru o anumita clasa sociala sau profesie.

Alegandu-si eroii dintr-un mediu care-i era cunoscut si apropiat, in romanele din Ciclul Hallipa, autoarea ne prezinta nu doar un dezechilibru social, ci si incercarea disperata a unei clase aristocratice de a se salva.

"Am cautat sa obtin formula obiectivismului absolut in Concert din muzica de Bach, ne marturiseste autoarea, lasand actiunea si personajele sa-si faca singure jocul si m-am ostenit ca stilul sa fie cel convenit acestei formule".

Ca si in Fecioare despletite, in Concert din muzica de Bach exista un personaj central, in jurul

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

caruia evolueaza intreaga actiune, acest erou-cheie fiind Lica Trubadurul "parea un haiduc modern, a carui padure era orasul". Desi nu cel mai de seama si nici cel mai important, el declanseaza si determina cele mai multe dintre directiile contradictorii ale actiunii, in orasul ce are in roman un rol important, devenind nucleul in care se desfasoara conflictul, unde se intretaie si se despart destinele celorlalte personaje.

Lica Trubadurul, baiat nostim, inteligent si frumos, desi fara cultura si educatie, prinde o silueta sociala din ce in ce mai pronuntata, trecand pe neobservate din randurile personajelor secundare in cele ale personajelor principale.

Interesul cititorului se declanseaza din clipa intalnirii trubadurului cu Ada-Razu: traversand un bulevard bucurestean, Lica este atins de rotile unui dog-cart, condus neindemanatic de printul Maxentiu, sotul nobil, dar bolnav, al Adei. Micul accident constituie placa turnanta a destinului eroului, momentul care declanseaza ascensiunea sa, la fel cum in romanul Ciocoi vechi si noi, de Nicolae Filimon, e momentul cand Dinu Paturica este primit la curtea marelui boier Andronache Tuzluc. Inrudirea lui Lica Trubadurul este insa mult mai apropiata de Tanase Scatiu, insistenta si chiar impertinenta personajului spre o imbogatire rapida, fiind la fel - deosebindu-le doar mediul: rural ori urban.

Scena intalnirii lui Lica Trubadurul cu Ada-Razu are urmari si pentru ea, care admira priceperea la cai a lui Lica, mestesugul cu care el dezmiardase coama patrupezelui si se hotaraste sa faca cercetari, pentru a-l identifica si cunoaste mai bine pe acest dibaci si curajos tanar.

Orasul i-l restituie curand pe Lica, intalnit pe Calea Victoriei, iar ea se grabeste sa-l aduca la palatul lui Maxentiu, pe postul controversat de maitre d'ecuries.

Sub influenta Adei, dar si datorita instinctului sau de barbat descurcari, care intelege cand este iubit de o femeie, Lica incepe sa aiba accese de ambitie, chiar daca inca anihilate partial de nepasarea lui obisnuita, frecventeaza un croitor de lux, pentru a-si face o silueta sociala, vorbeste mai distant cu subalternii, isi controleaza vocabularul in fata persoanelor din inalta societate. Pana la un moment dat, in favoarea lui Lica lucreaza farmecul sau. Parcurgerea insa a etapelor urcusului pe scara sociala a ierarhiilor, il aduce pe trubadur la constiinta rolului pe care trebuie sa-l joace in mediul aristocratiei bucurestene: palatul Maxentiu, casa Elenei Draganescu-Hallipa si promisa candidatura la un post vacant din Bihor, pentru a deveni deputat - suie doar cateva dintre reperatele noului drum al lui Lica, pe care el le parcurge cu o repeziciune uimitoare.

Firul romanului il aduce pe erou la capatul evolutiei sale spectaculoase pe scara sociala: profesorul de echitatie Basile Petresco nu mai pastreaza nimic din tinuta si felul de a fi ale simpatiei si usuraticului Lica, de la inceputul romanului. Schimbarea este asa de mare incat Mimi si Nory certifica inca o data transformarile mierloiuului: baiatul nostim nu mai poate fi recunoscut in domnul cu profil interesant, venit la inmormantarea fiicei sale, Sia. Odata cu hainele parca s-a modificat radical si calitatea lui umana, pentru ca, iata, Lica sufera, cunoaste tristetea, isi complica sufletul, mai inainte nepasator si tolerant.

Astfel Trubadurul devine firul principal al romanului, prezenta sa determinand traseul urmat de intreaga suita a celorlalte personaje, pe trei directii diferite: intamplarile din casa Rimilor, cele din

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

palatul Maxentiu si cele din familia Elenei Draganescu. Fiecare gest, reactie sau fapta ale lui Lica modifica partial destinele celorlalte personaje, desi, la inceput, nici el, nici ele nu sunt constiente de aceste modificari. Devenit profesor de echitatie, Lica refuza s-o mai viziteze pe fiica sa Sia, care se afla in casa lui Rim, iar aceasta, incurajata sau descurajata de capriciile tatalui sau, ori de avansurile doctorului Rim, aluneca pe panta complicitatii sentimentale cu el. Gestul lui Lica determina starea ei si, prin ea, intreaga atmosfera din locuinta Rimilor.

Tot astfel, venirea sa la palatul Maxentiu agraveaza boala printului, iar dorinta Adei-Razu de a-i face trubadurului o situatie cat mai stabila il aduce pe muzicianul Marcian in casa Elenei Draganescu, care isi va insela sotul, insotindu-l pe dirijor in Elvetia - cadru exotic unde se petrece aventura sa amoroasa. Elena Draganescu face pasiune pentru muzica numai pentru a-l avea pe vestitul cantaret cat mai mult timp alaturi de ea, motiv pentru care amana mereu sustinerea propriuzisa a concertului.

Ea cauta in aspectul seratei si ambianta concertului, pe care-l pregateste cu atata pasiune, un certificat al statutului sau social, dar si de femeie adultera. Elena isi face planuri muzicale, cauta virtuosi, invita in casa lumea selecta a capitalei, concureaza concertele publice, se preocupa in primul rand de ceea ce se vede si se petrece la seratele sale muzicale, cadru rafinat, care-i mascheaza dragostea pentru Marcian. La randul sau, Maxentiu, fiul unui print si al vestitei Zaza, cantareata de varietate, cauta o casatorie rezonabila, pe care o contracteaza, cu Ada-Razu, "unica mostenitoare a celei mai mari fabrici de faina"; prin casatorie, Maxentiu isi salveaza mosia ipotecata, iar Ada-Razu obtine un titlu nobiliar. Tot asa, Elena Hallipa si Draganescu "sunt formula buna a unei asociatii cinstite"; unirea lor fiind, de fapt, contractuala: el pornind de la ideea ca nu e iubit, iar ea gasind in timiditatea sotului sau un teren propice pentru afirmarea privilegiilor si cochetariei cu Marcian.

Fiecare component al cuplului social traieste cu nostalgia termenului sau de identificare. Rim, senzualul ascuns sub bolnavul inchipuit, profesorul universitar care nu prea profeseaza, cauta la Sia un echivalent, pe care Ada-Razu il descopera in Lica Trubadurul, asa cum Maxentiu va incerca sa reinoade legatura definitiv distrusa cu Elena Draganescu.

Relatia dintre Ada-Razu si Lica Trubadurul reprezinta o forta sociala. Ea incearca sa-l aduca pe Lica in mediul aristocratic, in care a intrat, la randu-i, prin Maxentiu. Acesti gest provoaca dorinte noi celorlalte personaje: Maxentiu vrea sa se vindece, Ada sa-l ridice pe Lica in inalta societate, iar Trubadurul sa-l inlocuiasca in palatul somptuos pe printul bolnav si muribund.

Pe langa acestea, sunt alcatuite alte doua cupluri interesante: legatura dintre Rim si Sia face din buna Lina o fecioara despletita, iar cea dintre Elena Hallipa-Draganescu si Marcian o treapta mai inalta a descompunerii morale a celor sus-pusi. Ambele cupluri se formeaza in urma actiunii personajului cheie: Lica Trubadurul. Cuplul Ada-Lica contamineaza insa si atmosfera din casa Draganestilor. Povestea iubirii dintre Elena Draganescu si Marcian se tese in jurul evenimentului mult asteptat al concertului.

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari

<http://referatenoi.ro>

Dupa parerea lui Ioan Holban, "Hortensia isi urmareste si isi iubeste personajele, ea ii critica pe Lica Trubadurul, pe Sia, pe Rim si pe gemenii Hallipa, dar se arata intelegatoare cu Elena si Marcian, pe care-i aseaza pe o treapta superioara, unde micile pacate pot fi iertate. "

Fire delicata, visatoare si sincera, Marcian ramane singurul barbat care vrea, prin muzica, sa ilumineze o societate bolnava, capricioasa, si libertina. Finalul romanului il arata pe distinsul muzician traind cu adevarat momentul moral al coralului muzical din biserică, unde, din simplu participant la ritualul funerar, devine dirijorul de vaza. Sub cupola muzicii din Bach, lumea buna cade parca intr-o prapastie de abis, dar, cand slujba ia sfarsit, realitatea isi face din nou simtita prezenta.